

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th June - 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

BOLALARNI BADIY ADABIYOT BILAN TANISHTIRISH

Sultonova Nodiraxon Turaxuja qizi

Namangan viloyati Chust tumani 44-sonli DMTT tarbiyachisi

Annotatsiya:

Ushbu maqolda maktabgacha ta'lim maktabgacha ta'lim tshkilotlarida bolalarni badiiy adabiyot bilan tanishtirishni ahamiyati va innavatsion ta'lim texnologiyasining ahamiyati, uning o'ziga xos xususiyatlari, afzallik va imkoniyatlari haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Badiiy asar, pedagog, xalq ertaklari, hikoyalj

Bolalar badiiy adabiyoti ularga aqliy, axloqiy va estetik tarbiya berishda, nutqini har taraflama rivojlantirishda va boyitishda katta ta'sir etuvchi vosita hisoblanadi. Badiiy adabiyot bolalarga jamiyat hayotini va tabiatni, kishilik dunyosining ichki his-tuyg'ularini va o'zaro munosabatlarni poetik obrazlarda ochib beradi. tushuntiradi.

U bolaning his-tuyg'ularini rivojlantiradi, xayolini tarbiyalaydi va o'zbek adabiyotining eng yaxshi namunalari bilan tanishtiradi. Bu namunalar o'zining ta'siri jihatidan xilma-xildir: hikoya orqali bolalar so'zlarning aniqligini, ma'nodorligini anglab oladilar; she'rlardan esa ularning musiqaviyligini, kuylanuvchanligini, ohangdorligini bilib oladilar, xalq ertaklari bolalarga tilning ifodaliligini, mazmundorligini ochib beradi, nutqning xilmaxilligini. hazil-mutoyibaga boyligini bolalarning ko'z oldida namoyon qiladi.

Badiiy adabiyot bolalarga kishilarning hayoti va mehnatlari, ishlari va qahranonliklari, bolalikdagi eng qiziqarli voqealar, ularning o'yinlari, mehnatlari haqida hikoya qilib beradi.

Badiiy adabiyot bolalarga hayotni tushuntiradi va shu orqali bola hayotiy tajribasining ortib borishiga ta'sir etadi. Badiiy adabiyot kishilarning ichki dunyosini, ularning his-tuyg'ularini, xarakterlarini ochib berishi bilan bolalarni hayajonlanishga, qahramonlarning xatti-harakatlarini baholashga va uni muvaffaq qilishga o'rgatadi. Badiiy asarning eng yaxshi namunalari bolalarda axloqiy sifatlarni tarkib toptirishga: yaxshi — yomon, haq — nohaq, rost — yolg'on va h.k. so'zlarning ma'nosini tushunib olishlariga yordam beradi. Bolalar bog'ehasi

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th June - 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

tarbiyachisining oldida har bir badiiy asarni san'at asari sifatida bolalar ongiga yetkazish, uning mazmunini ochib berish, badiiy asarda qatnashuvchi personajlarga nisbatan emotsional munosabatda bo'lish, muallifning lirik kechinmalarini his etishga, ya'ni asarda qatnashuvchi qahramonlarga nisbatan o'z munosabatlarini ifodalashga o'rgatish kabi murakkab vazifalar turadi. Bu vazifalarni amalga oshirish uchun tarbiyachining o'zi, bolalarni badiiy asar bilan tanishtirishdan awal, uni his etishi va tushunishi, mazmunini tahlil eta olislii zarur. Shuningdek, pedagog o'qish va hikoya qilib berish texnikasini, ya'ni aniq diksiyani, ifodali o'qish vositalarini (mantiqiy urg'uni to'g'ri qo'ya olish, pauza, ovoz toni va tempi) egallagan bo'lishi kerak.

Badiiy asarning har bir janrini ifodali tarzda bolalarga yetkaza olingandagina, uning g'oyaviy mazmunini to'g'ri idrok ettira olish mumkin, Bolalarda badiiy asarni idrok etish qobiliyati o'z- o'zidan vujudga kelmaydi, uni bolaning ilk yosludan boshlab rivojlantirish va tarbiyalash kerak. shundagina bola keyinchalik badiiy asarlarni diqqat bilan tinglashga, badiiy nutqqa e'tibor berishga o'rganadi. Bolalar ongiga badiiy asarlarning axloqiy, estetik mohiyatini yetkazish — bu murakkab vazifa hisoblanadi.

Pedagogik rahbarlikning bir maqsadga qaratilishi bolalar tomonidan badiiy asarlarning estetik jihatlarini va ularning mazmunini, badiiy ifoda vositalarini idrok etish imkonini yaratadi. Bolalar bog'chasida ta'lim-tarbiya dasturi" bolalar adabiyoti bilan tanishtirishda quyidagi vazifalarni qo'yadi: bolalarda badiiy so'zga muhabbatni tarbiyalash; kitobni sevishta o'rgatish.

Shuningdek, dasturda bolalarga qaysi asarni o'qib berish, hikoya qilib berish, yod olish ko'rsatilgan.

Bolalarni badiiy adabiyot bilan tanishtirish bo'yicha dastur vazifalari birinchi kichik guruhdan boshlab belgilab berilgan.

'Bolalar bog'chasida ta'lim-tarbiya dasturi"ning *birinchi va ikkinchi kichik guruhlarida* badiiy adabiyot bilan tanishtirish bo'yicha quyidagi ish vazifalari belgilangan:

1. Bolalarda badiiy asarga nisbatan qiziqish uyg'otish. Ularni yoshiga. qiziqishlariga nisbatan keladigan asarlar bilan tanishtirish.
2. Bolalarda ertak, hikoya, she'rlarni berilib tinglash, tushunish, voqcalar rivojini diqqat bilan kuzatish ko'nikmalarini hosil qilish.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th June - 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

3. Asar mazmuni bo'yicha beriladigan savollarga javob berish. qisqa she'rlarni, ertak va hikoyalarning mazmunini buzmay (tarbiyachi bilan birga, keyinchalik mustaqii) takrorlash kabi ko'nikmalarni o'stirish. Bolalarda asarlar bo'yicha ishlangan rasmlarga nisbatan qiziqishni rivojlantirish.

O'rta guruhda esa bolalarni badiiy adabiyot bilan tanish- tirishning quyidagi vazifalari belgilangan:

1. Bolalarda badiiy adabiyotga qiziqish va tabiiy muhabbatni tarbiyalash. Ularni turli mavzudagi ertak, shuningdek, topishmoqlar, sanamalar, hadislar, maqollarning mazmunini idrok etishga o'rgatish.
2. O'zbek xalq dostonlaridan olingan parchalar bilan tanishtirish. Sharqning buyuk allomalari haqida qisqacha ma'lumot berish orqali bolalar qalbida avlod-ajdodlarga nisbatan hurmat, iftixor tuyg'usini uyg'otish.
3. Asarlar mazmuni bo'yicha savollarga javob berish ko'nikmasini mustahkamlash.
4. Asarda ishtirok etuvchi qahramonlarning xatti-harakatlarini baholashga, ayrim ma'naviy sifatlarini (yaxshi, yovuz, jasur), ruhiy kechinmalarini (xafa, xursand) ta'riflashga undash. She'r, ertak, topishmoq, hikoya, sanamalarni ifodali aytishga o'rgatish.

Katta va maktabga tayyorlov guruhida:

1. Bolalarda hayotga nisbatan qiziqish va muhabbatni yanada kuchaytirish, asardagi go'zallikni, nafosatni his etish kabi ko'nikmalarni mustahkamlash.
2. Ularning badiiy asarlardagi qahramonlar xatti-harnkatlari va xulq-atvorlarini to'g'ri baholash, aks ettirilayotgan voqealar mohiyatini tushunish qobiliyatlarini o'stira borish lozim.
3. Bolalarning milliy, badiiy didlarini rivojlantirish, badiiy adabiyotning o'ziga xos xususiyatlari, ba'zi janrlari. asarning tili 252 haqidagi boshlang'ich tasawurlarini shakllantirish.
4. Bolalarni asar g'oyasini tushunishga, tasviriy vositalarni his etishga, she'riy nutqdagi musiqiylik, ohangdorlik va ritmni payqay olishga o'rgatish.
5. Bolalarning o'zbek xalq og'zaki ijodiyoti, sharq allomalari, yozuvchilari, shoirlari haqidagi tushunchalarini boyitish. Ertak va hikoyalarni o'qib berganda va bolalar tomonidan badiiy asarlarni qayta hikoya qilish jarayonida badiiy asarlarda aks etgan voqea va obrazlarga nisbatan ularning shaxsiy munosabatlarini aniqlab, to'g'ri yo'l ko'rsatib borish.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th June - 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

Asarlardagi obrazlar haqida gapirilayotganda, ularning holatlarini imo-ishora, yuz ifodasi, harakatlar orqali bayon qilishga o'rgatiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Asqarova M., Abdultayev K, Omilxonova M. O'zbek tili darsligi (7- sinf)- T.,,O'qituvchi", 1974- y.
2. Гербова В.В. Занятия по развитию речи и старшей группе детского сада М., 'Просвещение", 1984 г.
3. Гербова В.В. Занятия по развитию речи с детьми 4—6 лет. М., 'Просвещение", 1987 г.
4. Jahongirov G'. O'zbek bolalar folklori. T., 'O'qituvchi", 1975- y.

E- Conference Series

Open Access | Peer Reviewed | Conference Proceedings

E- CONFERENCE
SERIES